

***Definities kosten- en opbrengstsoorten,
balansposten en balansmutaties conform con-
venant CBS-waterschappen invulling EMU-
verplichting kwartaalrapportages***

Inhoud

	pagina
1 Algemene toelichting.....	5
2 Kostensoorten.....	6
2.1 Rente en afschrijvingen	6
2.1.1 Externe rentelasten (gewijzigd)	6
2.1.2 Interne rentelasten (gewijzigd)	7
2.1.3 Afschrijvingen van activa (gewijzigd).....	7
2.1.4 Afschrijvingen van boekverliezen (gewijzigd)	7
2.2 Personeelslasten	7
2.2.1 Salarissen huidig personeel en bestuurders (ongewijzigd)	7
2.2.2 Sociale premies (gewijzigd).....	8
2.2.3 Rechtstreekse uitkeringen aan huidig personeel en bestuur (gewijzigd).....	8
2.2.4 Overige personeelslasten (gewijzigd).....	8
2.2.5 Personeel van derden (gewijzigd)	9
2.2.6 Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders (ongewijzigd).....	9
2.3 Goederen en diensten van derden	9
2.3.1 Duurzame gebruiksgoederen (gewijzigd)	9
2.3.2 Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen (gewijzigd)	9
2.3.3 Energie (gewijzigd).....	10
2.3.4 Huren en rechten (gewijzigd)	11
2.3.5 Leasebetalingen SLB en CBL (gewijzigd)	11
2.3.6 Pachten en erfpachten (gewijzigd)	11
2.3.7 Verzekeringen (ongewijzigd)	11
2.3.8 Belastingen (gewijzigd)	11
2.3.9 Onderhoud door derden (gewijzigd)	12
2.3.10 Overige diensten door derden (gewijzigd)	12
2.4 Bijdragen aan derden	13
2.4.1 Bijdragen aan bedrijven (gewijzigd).....	13
2.4.2 Bijdragen aan overheden (gewijzigd)	13
2.4.3 Bijdragen aan overigen (gewijzigd)	13
2.5 Toevoegingen voorzieningen/ onvoorzien	14
2.5.1 Toevoegingen aan voorzieningen (ongewijzigd).....	14
2.5.2 Onvoorzien (gewijzigd).....	14
3 Opbrengstsoorten	15
3.1 Financiële baten	15
3.1.1 Externe rentebaten (gewijzigd).....	15
3.1.2 Interne rentebaten (gewijzigd).....	16
3.1.3 Dividenden en bonusuitkeringen (gewijzigd)	16
3.2 Personeelsbaten	16
3.2.1 Baten in verband met salarissen en sociale lasten (ongewijzigd)	16
3.2.2 Uitlening van personeel (gewijzigd).....	16
3.3 Goederen en diensten aan derden	16
3.3.1 Verkoop van grond (gewijzigd).....	16
3.3.2 Verkoop van duurzame goederen (gewijzigd)	17
3.3.3 Verkoop van overige goederen (gewijzigd).....	17
3.3.4 Opbrengst uit grond en water (gewijzigd)	17
3.3.5 Opbrengst uit overige eigendommen (gewijzigd).....	17
3.4 Bijdragen van derden	18
3.4.1 Bijdragen van overheden (gewijzigd).....	18
3.4.2 Bijdragen van overigen (gewijzigd).....	19
3.5 Waterschapsbelastingen	19
3.5.1 Waterschapsbelastingen opbrengsten (gewijzigd).....	19
3.5.2 Kwijtscheldingen (gewijzigd)	19

3.5.3 Oninbaarverklaringen (gewijzigd)	19
3.6 Interne verrekeningen	19
3.6.1 Onttrekkingen aan voorzieningen (ongewijzigd)	19
3.6.2 Onttrekkingen aan reserves (ongewijzigd).....	20
3.6.3 Geactiveerde lasten (ongewijzigd)	21
4 Balansposten	22
4.1 Activa	22
4.1.1 Immateriële vaste activa (gewijzigd).....	22
4.1.2 Materiële vaste activa (ongewijzigd).....	23
4.1.3 Financiële vaste activa (gewijzigd)	25
4.1.4 Voorraden (ongewijzigd)	25
4.1.5 Vorderingen en overlopende activa (gewijzigd)	25
4.1.6 Uitzettingen (gewijzigd)	26
4.1.7 Liquide middelen (ongewijzigd).....	26
4.2 Passiva	26
4.2.1 Algemene reserves (ongewijzigd)	26
4.2.2 Bestemmingsreserves (ongewijzigd).....	27
4.2.3 Herwaarderingsreserves (ongewijzigd)	27
4.2.4 Voorzieningen (ongewijzigd)	27
4.2.5 Langlopende schulden (gewijzigd).....	27
4.2.6 Kortlopende schulden en overlopende passiva (gewijzigd).....	28
5 Mutaties balansposten	29
5.1 Mutaties reserves en voorzieningen	29
Bijlage: definities van de opbrengstsoorten binnen de opbrengstsoortgroep Waterschapsbelastingen.....	30

1 Algemene toelichting

Bij brief van 27 maart 2003 (kenmerk 3219 FAIW/RC) heeft de Unie het convenant tussen waterschappen en CBS en de daarbij behorende documenten aan de waterschappen gestuurd waarin de per 2004 verplichte EMU–kwartaalrapportages worden uitgewerkt. In de documenten wordt een iets afwijkende indeling in en definiëring van kostensoorten, opbrengstsoorten, balansposten en balansmutaties gepresenteerd dan zoals tot op heden opgenomen in de Comptabiliteitsvoorschriften waterschappen. De afwijkingen vloeien met name voort uit de informatiebehoefte van de EU, maar hebben in een enkel geval ook te maken met kleine reparaties in de indeling en definiëring van bepaalde posten.

In de stukken die op 27 maart zijn verzonden wordt alleen ingegaan op de afwijkingen ten opzichte van de huidige voorschriften. Een integrale toelichting op de posten ontbreekt tot op heden. Via deze notitie wordt deze integrale toelichting gepresenteerd. De definities zijn afkomstig uit zowel de comptabiliteitsvoorschriften als het convenant. Volledigheidshalve wordt bij iedere post aangegeven of al dan niet sprake is van een wijziging van de comptabiliteitsvoorschriften die voortvloeit uit het convenant.

Volledigheidshalve volgt hier allereerst de tekst uit de comptabiliteitsvoorschriften die een algemene toelichting geeft op de beschrijvingen van de kosten– en opbrengstsoorten. De tekst is van toepassing op alle omschrijvingen die hierna volgen.

In dit onderdeel van het begrotings– en jaarrekeningsmodel wordt de inhoud van de verschillende kosten– en opbrengstsoorten nader omschreven. In de meeste gevallen begint een omschrijving op een kosten– of opbrengstsoort met een korte, algemene beschrijving. Vervolgens is in de meeste gevallen een opsomming van de elementen opgenomen die tot de kosten– c.q. de opbrengstsoort behoren. In sommige gevallen wordt de toelichting op een onderdeel afgesloten met elementen die niet tot de categorie worden gerekend, waarbij wordt aangegeven tot welke categorie deze wel behoren. Wanneer opsommingen worden gegeven betreft het geen uitputtend overzicht van elementen die tot een kosten– c.q. opbrengstsoort behoren; het gaat dan slechts om de elementen die in ieder geval tot het onderdeel gerekend moeten worden.

In deze notitie komen achtereenvolgens aan de orde:

- kostensoorten (paragraaf 2);
- opbrengstsoorten (paragraaf 3);
- balansposten (paragraaf 4);
- mutaties balansposten (paragraaf 5).

2 Kostensoorten

Wat betreft de kostensoorten luidt de nieuwe indeling als volgt.

Kostensoortgroepen	Kostensoorten
2.1 Rente en afschrijvingen	2.1.1 Externe rentelasten
	2.1.2 Interne rentelasten
	2.1.3 Afschrijvingen van activa
	2.1.4 Afschrijvingen van boekverliezen
2.2 Personeelslasten	2.2.1 Salarissen huidig personeel en bestuurders
	2.2.2 Sociale premies
	2.2.3 Rechtstreekse uitkeringen huidig personeel en bestuur
	2.2.4 Overige personeelslasten
	2.2.5 Personeel van derden
	2.2.6 Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders
2.3 Goederen en diensten van derden	2.3.1 Duurzame gebruiksgoederen
	2.3.2 Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen
	2.3.3 Energie
	2.3.4 Huren en rechten
	2.3.5 Leasebetalingen SLB en CBL
	2.3.6 Pachten en erfpachten
	2.3.7 Verzekeringen
	2.3.8 Belastingen
	2.3.9 Onderhoud door derden
	2.3.10 Overige diensten door derden
2.4 Bijdragen aan derden	2.4.1 Bijdragen aan bedrijven
	2.4.2 Bijdragen aan overheden
	2.4.3 Bijdragen aan overigen
2.5 Toevoegingen voorzieningen/ onvoorzien	2.5.1 Toevoegingen aan voorzieningen
	2.5.2 Onvoorzien

De verschillende kostensoorten kunnen als volgt worden toegelicht.

2.1 Rente en afschrijvingen

2.1.1 Externe rentelasten (gewijzigd)

Deze nieuwe kostensoort bestaat uit de aan derden betaalde rente en omvat:

- rente van aangegane langlopende geldleningen, met inbegrip van betaalde premies van premieleningen;
- rente van opgenomen kortlopende geldleningen;
- rente van in rekening-courant opgenomen gelden;
- boeterente bij vervroegde aflossing van leningen;
- rente van bij het waterschap gestorte waarborgsommen;
- invorderingsrente;
- disagio.

Hier toe worden niet gerekend provisie en andere kosten van geldleningen; deze behoren tot de kostensoort 'Overige diensten door derden'. Ook de rentelasten op grond van lease-overeenkomsten (SLB en CBL) worden niet onder deze post verantwoord; deze behoren tot de kostensoort 'Leasebetalingen SLB en CBL'.

2.1.2 Interne rentelasten (gewijzigd)

De kostensoort omvat de berekende rente over eigen financieringsmiddelen, al dan niet toegevoegd aan reserves en voorzieningen.

2.1.3 Afschrijvingen van activa (gewijzigd)

Deze kostensoort omvat de reguliere en eventuele extra en/of inhaalafschrijvingen van activa.

2.1.4 Afschrijvingen van boekverliezen (gewijzigd)

Tot deze kostensoort behoren de incidentele afschrijvingen van boekverliezen bij de verkoop van activa tegen een waarde lager dan de boekwaarde.

2.2 **Personeelslasten**

2.2.1 Salarissen huidig personeel en bestuurders (ongewijzigd)

De kostensoort 'salarissen' omvat de vergoedingen die door het waterschap worden betaald voor geleverde arbeid waarbij sprake is van een dienstverband met het waterschap. Dit dienstverband geldt vanzelfsprekend voor de medewerkers van het ambtelijk apparaat van het waterschap. Een dienstverband wordt echter ook verondersteld voor de voorzitter, de andere leden van het bestuur en bij de leden van bestuurlijke commissies van het waterschap. Een dienstverband kan naast vast en volledig ook tijdelijk van aard zijn of slechts voor een gedeelte van de werktijd gelden (deeltijdarbeid). Dit laatste kan het geval zijn bij werknemers die te werk zijn gesteld ingevolge bijzondere regelingen, zoals de Regeling Tijdelijke Arbeidsplaatsen, en bij vakantiewerkers, stagiaires en dergelijke.

Tot de kostensoort 'salarissen' behoren:

- salarissen huidig personeel;
- overhevelingstoeslag;
- vereveningsbijdrage;
- overwerkvergoeding huidig personeel;
- vakantie–uitkering huidig personeel;
- doorbetaling van loon aan huidig personeel in geval van ziekte, invaliditeit en zwangerschap;
- vergoedingen aan vakantiewerkers, stagiaires en dergelijke;
- wedden, vergoedingen (waaronder presentiegelden) en tegemoetkomingen bestuurders;
- vergoedingen aan commissieleden niet–zijnde bestuurders;
- opkomstvergoeding aan het dijkleger.

Voorts worden de volgende toelagen tot de kostensoort 'salarissen' gerekend:

- waarnemingsvergoedingen;
- gratificaties bij jubilea, voor bijzondere prestaties en wegens buitengewone omstandigheden;
- onregelmatigheidstoelagen;
- toelagen voor wacht– en continudiensten;
- premies in verband met spaarregelingen;
- vergoedingen voor reiskosten woon–werkverkeer en andere vergoedingen op basis van het verplaatsingskostenbesluit.

2.2.2 Sociale premies (gewijzigd)

Deze nieuwe kostensoort omvat de door het waterschap betaalde premies aan pensioenfondsen en sociale verzekeringsinstellingen ten behoeve van het huidig en het voormalig personeel. Tot de kostensoort behoren:

- premies en overige bijdragen die aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds betaald worden, alsmede het verhaal hiervan;
- premies sociale verzekeringen, alsmede het verhaal hiervan.

2.2.3 Rechtstreekse uitkeringen aan huidig personeel en bestuur (gewijzigd)

De kostensoort omvat de rechtstreekse uitkeringen aan het huidige personeel en bestuur alsmede aan hun rechthebbenden met een sociaal karakter.

Tot de kostensoort behoren in ieder geval:

- werkgeversaandeel ziektekosten van het personeel;
- compensatie premie AOW/AWW over werkgeversaandeel in ziektekostenvoorziening;
- vergoedingen voor bovenmatige ziektekosten;
- uitkeringen bij overlijden;
- uitkeringen ingevolge de interimregeling ziektekosten ambtenaren.

2.2.4 Overige personeelslasten (gewijzigd)

Tot de 'overige personeelslasten' worden alle overige lasten gerekend van het waterschap die verband houden met het eigen personeel en bestuur. Onder de kostensoort vallen in ieder geval:

- vergoeding voor het gebruik van werkkleding en gereedschappen;
- schadevergoeding bij dienstongevallen;
- vergoeding voor telefoonkosten;
- kosten van functiewaardering;
- studiekosten;
- PC privé project;
- kosten van cursussen en congressen;
- kosten voorziening vacatures;
- subsidie personeelsvereniging;
- aandeel in exploitatiekosten personeelskantines;
- vorming en ontspanning personeel;
- beloning aan inzenders ideeënbus;
- bijdragen aan verenigingen en stichtingen ten behoeve van het personeel;
- kosten geneeskundige dienst;
- kosten van het georganiseerd overleg.

2.2.5 Personeel van derden (gewijzigd)

De kostensoort 'personeel van derden' omvat de kosten van ingehuurd personeel, die op basis van een tarief in rekening worden gebracht. Tot dit personeel worden gerekend het personeel van uitzendbureaus en het personeel van software-bureaus dat op tijdelijke basis door het waterschap wordt ingehuurd.

Indien:

- tegelijk met de vergoeding voor het personeel ook ge- of verbruikt materiaal in rekening wordt gebracht;
 - de kosten hiervan apart kunnen worden verantwoord;
 - en het waterschap daaraan behoefte heeft
- kan het ge- en verbruikt materiaal op de nieuwe kostensoort 'Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen' worden verantwoord.

2.2.6 Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders (ongewijzigd)

Deze kostensoort omvat alle uitkeringen aan voormalige personeels- en bestuursleden van het waterschap, alsmede aan hun weduwen en wezen. Tot de kostensoort behoren:

- wachtgelden, pensioenen en andere uitkeringen (waaronder functioneel leeftijdsontslag) aan voormalige personeelsleden;
- wachtgelden, pensioenen en andere uitkeringen aan voormalige bestuurders.

2.3 **Goederen en diensten van derden**

2.3.1 Duurzame gebruiksgoederen (gewijzigd)

Gebruiksgoederen die bestemd zijn voor gebruik gedurende één jaar of langer, behoren in beginsel niet in de exploitatierekening te worden verantwoord, maar te worden geactiveerd. Indien met de stichting of aankoop hiervan slechts een relatief gering bedrag gemoeid is, komt het echter in de praktijk voor dat de betreffende uitgaven niet worden geactiveerd, maar in één keer ten laste van de exploitatierekening worden gebracht. Deze verantwoording kan op deze kostensoort gebeuren. De kostensoort omvat dan ook de aanschaf van goederen met een economische levensduur van één jaar of langer die in de exploitatierekening worden verantwoord. De kostensoort omvat ook alle bijkomende kosten, zoals omzetbelasting, transportkosten en eventuele invoerrechten.

Tot de kostensoort moet in ieder geval worden gerekend de aanschaf en uitbestede ontwikkeling van computerapparatuur en -programmatuur, de aankoop van meubilair, dienstauto's, voer- en werktuigen, tenzij deze worden geactiveerd.

De kostensoort omvat niet het uitbestede opstellen van 'algemene plannen' die in de exploitatierekening worden verantwoord. Plannen die hier wel mogen worden verantwoord zijn de plannen ter voorbereiding van investeringsprojecten die niet worden geactiveerd.

2.3.2 Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen (gewijzigd)

De kostensoort omvat alle kosten die samenhangen met de aankoop van goederen die bestemd zijn voor gebruik en verbruik binnen de productieprocessen en minder dan een jaar ten dienste van het waterschap staan (en geen brandstoffen zijn). De kostensoort omvat ook alle bijkomende kosten, zoals omzetbelasting, transportkosten en eventuele invoerrechten.

Gebruiksgoederen die bestemd zijn voor gebruik gedurende één jaar of langer en die in de exploitatierekening worden verantwoord, worden niet tot deze kostensoort gerekend, maar tot de kostensoort 'Duurzame gebruiksgoederen'.

Voorbeelden van goederen die tot de kostensoort 'Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen' gerekend kunnen worden zijn:

- kleine gereedschappen;
- dienst-, werkkleding en –uitrusting;
- servies- en glaswerk en andere gebruiksgoederen die tot de inventaris van kantines en laboratoria behoren;
- meubilair voor wegen (onder andere verkeersborden);
- dijkbewakingsmateriaal;
- onderdelen, hulpstukken en andere benodigdheden voor vervoermiddelen, vaartuigen, werktuigen, machines, installaties, apparatuur, instrumenten, gereedschappen enz.;
- schrijf-, teken- en bureaubehoeften;
- materialen voor post- en archiefzaken;
- reprografie door derden;
- druk- en bindwerken;
- boeken;
- periodieken, tijdschriften en dagbladen;
- losbladige uitgaven;
- staatsbladen en kamerstukken;
- kaarten;
- bloemen en planten;
- overige zaken ter verfraaiing van dienstvertrekken;
- voedingsmiddelen, dranken, tabaksartikelen enz.;
- geschenken, prijzen en medailles;
- genees- en verbandmiddelen;
- reinigings- en ontsmettingsmiddelen en toiletbenodigdheden;
- smeermiddelen;
- chemicaliën;
- water;
- strooizand en –zout;
- materialen voor fotokopieerwerk, gegevensverwerking en laboratoriumwerkzaamheden;
- bouwmaterialen (ook al worden deze dadelijk ter beschikking van een aannemer gesteld).

2.3.3 Energie (gewijzigd)

Deze kostensoort heeft betrekking op het energieverbruik van het waterschap, alsmede op de aankoop van energiedragers. De kostensoort betreft derhalve:

- elektriciteit;
- (aard)gas;
- benzine, diesel, LPG (motorbrandstof);
- huisbrandolie;
- steenkool, propaan, butaan, petroleum, lichte en zware stookolie en LPG (overige);
- vliegtuigbenzine.

2.3.4 Huren en rechten (gewijzigd)

Deze kostensoort omvat de betaalde huren alsmede de betaalde recognities, precario-belasting, licentie-, auteurs-, repro- en octrooirechten en alle andere betaalde rechten.

De huren kunnen betrekking hebben op:

- onroerende goederen zoals gebouwen, (dienst)woningen en opstallen, maar niet op grond (terreinen), binnenwateren en rivieren;
- roerende goederen zoals vervoermiddelen, rollend en varend materieel, machines, werktuigen, gereedschappen, apparatuur, instrumenten en kantoormachines.

2.3.5 Leasebetalingen SLB en CBL (gewijzigd)

De kostensoort omvat de jaarlijkse vergoeding voor rente, aflossing en eventueel onderhoud die verband houdt met door het waterschap afgesloten sale and lease back-overeenkomsten (SLB) en cross-border leases (CBL).

2.3.6 Pachten en erfpachten (gewijzigd)

De kostensoort bevat alle betalingen aan eigenaren van grond, binnenwateren en rivieren in de vorm van pachten, erfpachten of anderszins.

2.3.7 Verzekeringen (ongewijzigd)

Tot de kostensoort 'verzekeringen' worden gerekend de door het verzekeringswezen verrichte diensten, met uitzondering van de diensten van sociale verzekeringsinstellingen (deze worden tot de kostensoort 'sociale lasten' gerekend). Tot de kostensoort behoren:

- brand-, inbraak- en stormschadeverzekering;
- glasschadeverzekering;
- verzekering wettelijke aansprakelijkheid;
- schadeverzekering roerende en onroerende goederen;
- verzekering van onderhoudswerkzaamheden;
- transportverzekering;
- fraude- en geldwaardeverzekering;
- reconstructieverzekering;
- collectieve ongevallenverzekering.

Ook de kosten van door het waterschap afgesloten verzekeringen van individuele personeelsleden worden tot deze kostensoort gerekend.

2.3.8 Belastingen (gewijzigd)

Tot de 'belastingen' worden gerekend de kostprijsverhogende belastingen die door derden aan het waterschap worden opgelegd. Hieronder vallen:

- rijksbelastingen, zoals de rijksheffing (verontreinigingsheffing Rijk) en de motorrijtuigenbelasting;
- provinciale belastingen, zoals de provinciale verontreinigingsheffing;
- gemeentelijke belastingen, zoals de onroerend-goedbelasting en rioolbelasting;
- waterschapsbelastingen: de waterschapsomslag en de verontreinigingsheffing;
- belastingen van gemeenschappelijke regelingen en overige publiekrechtelijke lichamen.

Tot de kostensoort worden niet gerekend de bij levering van goederen en diensten verschuldigde belastingen zoals omzetbelasting, invoerrechten, accijnzen en assurantiebelasting. Deze laatste belastingen worden gerekend tot de kostensoort waartoe de betreffende levering van goederen of diensten behoort; ook in de gevallen waarin die belastingen afzonderlijk worden betaald. Ook de gemeentelijke reinigingsrechten vallen niet onder deze kostensoort, maar worden gerekend tot de kostensoort 'Overige diensten door derden'.

2.3.9 Onderhoud door derden (gewijzigd)

'Onderhoud door derden' omvat de door het waterschap aan derden uitbestede werkzaamheden die tot doel hebben een bepaald object in stand te houden. Tot deze kostensoort behoort ook het groot onderhoud, dat nodig is om een verwaarloosd object weer in goede staat te brengen, mits de kosten van dit onderhoud niet worden afgeschreven. Indien in de aan derden te betalen vergoeding ook een bedrag voor verbruikt materiaal is opgenomen, wordt dit ook op deze kostensoort geboekt.

Tot het 'onderhoud door derden' behoren:

- schoonmaakwerkzaamheden, wassen van gordijnen, linnengoed en dienstkleding
- onderhoud kantoorgebouwen en dienstwoningen en daarbij behorende tuinen, alsmede van de in de gebouwen aanwezige inventaris en de daartoe behorende installaties;
- onderhoud kantoormachines zoals kopieermachines, computers en randapparatuur;
- onderhoud van software;
- onderhoud werkplaatsen, magazijnen en laboratoria, alsmede van de daarin aanwezige inventaris en de daartoe behorende installaties;
- onderhoud rijdend en varend materieel;
- onderhoud waterkeringen;
- onderhoud watergangen en kunstwerken;
- onderhoud zuiveringsinstallaties, transportsystemen en slibverwerkingsinstallaties;
- onderhoud wegen, wegbermen en wegsloten;
- onderhoud vaarwegen en havens.

2.3.10 Overige diensten door derden (gewijzigd)

Tot deze kostensoort behoren de door het waterschap aan derden uitbestede werkzaamheden en de door derden geleverde diensten voorzover deze niet behoren tot één van de voorgaande kostensoorten en waarvoor geldt dat er een rechtstreeks verband is tussen de geleverde dienst en de bijbehorende lasten.

Tot de 'overige diensten door derden' worden onder andere gerekend:

- reis- en verblijfkosten in verband met dienstreizen van personeelsleden, bestuursleden en commissieleden niet-zijnde bestuursleden;
- juridische, financiële, technische en overige adviezen door derden;
- contributies en bijdragen aan verenigingen en stichtingen die prestaties leveren ten behoeve van het functioneren van het waterschap (Unie van Waterschappen, STOWA, provinciale waterschapsbond enz.);
- kosten van inschrijving van vervoermiddelen bij de EVO en de SIEV;
- diensten van taxateurs, notarissen, makelaars en andere tussenpersonen;
- proces- en gerechtskosten;
- honoraria van accountants, artsen en anderen met een vrij beroep;
- controle op geldelijk beheer, boekhouding en jaarrekening;
- diensten van het bankwezen;
- advertentie- en reclamekosten;
- telefoon-, mobilfoon-, telex-, telegram- en telefaxkosten;
- portokosten;
- perceptiekosten bij uitbestede belastingheffing;

- incassokosten;
- dienstverleningen computerservicebureaus (externe gegevensverwerking);
- bewaking en beveiliging;
- kaartvervaardiging en luchtkartering;
- vergunningen (inclusief leges);
- opdrachten aan externe onderzoeksbureaus;
- bijdragen aan de publicatie van brochures, boeken enz.;
- aan derden uitbetaalde schadevergoedingen;
- gegevensverstrekking door derden (onder andere Kadaster en gemeenten);
- afvoer van afval, vuil en reststoffen (bijvoorbeeld van zuiveringsinstallaties en kantoorgebouwen);
- gemeentelijk reinigingsrechten;
- slibverwerking en –afvoer door derden;
- betalingen aan Rijk, provincies, gemeenten, andere waterschappen, overige publiek-rechtelijke organen en particulieren voor door hen uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de exploitatie (een voorbeeld is de aan een ander waterschap betaalde vergoeding voor de zuivering van grensoverschrijdend afvalwater).

2.4 Bijdragen aan derden

2.4.1 Bijdragen aan bedrijven (gewijzigd)

De kostensoort omvat de betalingen van het waterschap aan bedrijven waartegenover geen direct aanwijsbare prestatie staat. Het gaat voornamelijk om bijdragen in de exploitatiekosten van bedrijven in de vorm van subsidies. Waterschappen kennen diverse subsidieregelingen waar bedrijven aanspraak op kunnen maken, zoals de anti-afhaakregeling, de subsidieregeling voor sanering van lozingen en de subsidieregeling voor afkoppeling verhard oppervlak.

2.4.2 Bijdragen aan overheden (gewijzigd)

Tot de kostensoort worden gerekend de betalingen van het waterschap aan andere overheden waartegenover geen direct aanwijsbare prestatie staat. Het gaat voornamelijk om bijdragen in de exploitatiekosten in de vorm van subsidies. Waterschappen kennen diverse subsidieregelingen waar andere overheden aanspraak op kunnen maken. Voorbeelden zijn: subsidieregeling voor sanering van lozingen en de subsidieregeling voor afkoppeling verhard oppervlak.

Tot de overheden worden gerekend: Rijk, provincies, gemeenten, (andere) waterschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen die worden gefinancierd en gecontroleerd door de overheid.

2.4.3 Bijdragen aan overigen (gewijzigd)

De kostensoort omvat de betalingen van het waterschap waartegenover geen direct aanwijsbare prestatie staat aan particulieren (anders dan het eigen huidige en voormalig personeel en bestuur) en instanties die niet onder de twee voorgaande categorieën vallen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan subsidies en bijdragen aan:

- studiefondsen, –beurzen en –toelagen bestemd voor personen niet–zijnde (huidige en voormalige) personeelsleden/bestuursleden van het waterschap;
- instellingen zonder winstoogmerk, zoals de Molenvereniging, de Vereniging tot behoud van de Waddenzee en de IJsselmeervereniging.

N.B.

Indien waterschappen niet in staat zijn de bedragen die zij op grond van diverse regelingen en besluiten uitbetalen naar bovenstaande kostensoorten 4.1 t/m 4.3 uit te splitsen,

kunnen zij hun diverse subsidieregelingen eventueel naar zwaartepunt aan één van de kostensoorten 4.1, 4.2 of 4.3 toerekenen. Ter verduidelijking: als van een bepaalde regeling mag worden verwacht dat met name andere overheden daarvan gebruik zullen maken, wordt deze aan kostensoort 4.2 toegerekend en worden de betalingen op deze kostensoort geregistreerd.

2.5 Toevoegingen voorzieningen/ onvoorzien

2.5.1 Toevoegingen aan voorzieningen (ongewijzigd)

In bijlage III van deze regeling wordt het begrip 'voorzieningen' omschreven. In paragraaf 8.4.9 wordt hierop een nadere toelichting gegeven.

Uit de in bijlage III opgenomen omschrijving kan geconcludeerd worden dat voorzieningen een specifieke bestemming hebben, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. In de waterschapswereld worden voorzieningen veelal gevormd om een gelijkmatige tariefverdeling voor de komende jaren tot stand te brengen. Er kan echter in dezen slechts een voorziening gevormd worden, indien de in de toekomst te maken kosten gebaseerd zijn op een beslissing die in het begrotingsjaar of een daaraan voorafgaand begrotingsjaar is genomen. Een dergelijke beslissing is bijvoorbeeld een door het algemeen bestuur vastgestelde meerjarenraming. Voorts mag de voorziening slechts dienen ter egalisatie van de extra tariefstijging die als gevolg van de te maken specifieke kosten op zal treden.

Een voorbeeld van een voorziening is de voorziening die dient om de kosten van groot onderhoud over een aantal jaren te spreiden.

Tot de kostensoort 'toevoegingen aan voorzieningen' behoren de bedragen die in het begrotingsjaar aan de voorzieningen zullen worden c.q. zijn toegevoegd.

N.B.

Hierboven wordt verwezen naar bijlage III en paragraaf 8.4.9. Dit zijn onderdelen van het Ministerieel Besluit comptabiliteitsvoorschriften waterschappen. Bijlage III komt overeen met paragraaf 4 van deze notitie. Voorzover in paragraaf 8.4.9 van het besluit een nadere toelichting op het begrip voorzieningen is opgenomen is dit gedeelte ook in paragraaf 4 opgenomen.

2.5.2 Onvoorzien (gewijzigd)

Tot 'onvoorzien' behoren de op de begroting te ramen lasten die dienen om onvoorziene lasten te kunnen financieren.

Uiteraard worden op kostensoort 5.2 geen bedragen verantwoord.

3 Opbrengstsoorten

De nieuwe indeling naar opbrengstsoorten ten behoeve van de EMU–kwartaalrapportages is de volgende.

Opbrengstsoortgroepen	Opbrengstsoorten
3.1 Financiële baten	3.1.1 Externe rentebaten
	3.1.2 Interne rentebaten
	3.1.3 Dividenden en bonusuitkeringen
3.2 Personeelsbaten	3.2.1 Baten in verband met salarissen en sociale lasten
	3.2.2 Uitlening van personeel
3.3 Goederen en diensten aan derden	3.3.1 Verkoop van grond
	3.3.2 Verkoop van duurzame goederen
	3.3.3 Verkoop van overige goederen
	3.3.4 Opbrengst uit grond en water
	3.3.5 Huuropbrengst uit overige eigendommen
	3.3.6 Diensten voor derden
3.4 Bijdragen van derden	3.4.1 Bijdragen van overheden
	3.4.2 Bijdragen van overigen
3.5 Waterschapsbelastingen ¹	3.5.1 Waterschapsbelastingen opbrengsten
	3.5.2 Kwijtscheldingen
	3.5.3 Oninbaarverklaringen
3.6 Interne verrekeningen	3.6.1 Onttrekkingen aan voorzieningen
	3.6.2 Onttrekkingen aan reserves
	3.6.3 Geactiveerde lasten

De verschillende opbrengstsoorten kunnen als volgt worden toegelicht.

3.1 Financiële baten

3.1.1 Externe rentebaten (gewijzigd)

Deze opbrengstsoort heeft betrekking op de door derden aan het waterschap betaalde vergoedingen in verband met vorderingen en verstrekte leningen en omvat:

- rente van rekening–courant tegoeden;
- rente van belegde overtollige kasmiddelen;
- rente van bij derden gestorte waarborgsommen;
- rente van verstrekte kortlopende geldleningen;
- rente van verstrekte langlopende geldleningen;

¹ De posten 3.5.1 t/m 3.5.3 vormen de specificatie die in de EMU–kwartaalrapportages moet worden opgenomen. De drie subposten zijn niet de formele (nieuwe) opbrengstsoorten die in de begroting en jaarrekening moeten worden opgenomen. In deze documenten moet de kostensoortgroep Waterschapsbelastingen worden gesplitst in (de definities van deze posten zijn opgenomen in de bijlage van deze notitie):

- opbrengst omslag gebouwd;
- opbrengst ingezetenenomslag;
- opbrengst omslag ongebouwd;
- opbrengst pachtersomslag;
- opbrengst verontreinigingsheffing bedrijven;
- opbrengst verontreinigingsheffing huishoudens.

Daarnaast moeten de (verwachte) bedragen van kwijtscheldingen en oninbaarverklaringen op begrotings– en realisatiebasis afzonderlijk zichtbaar worden gemaakt.

- rente van obligaties en grootboekinschrijvingen;
- invorderingsrente;
- rente bij uitstel van betalingen.

3.1.2 Interne rentebaten (gewijzigd)

De opbrengstsoort omvat de tegenboeking van de berekende, bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen.

3.1.3 Dividenden en bonusuitkeringen (gewijzigd)

De opbrengstsoort 'dividenden en bonusuitkeringen' omvat de door bedrijven uitgekeerde opbrengsten uit bedrijfsvoeringen wegens kapitaaldeelname van het waterschap in de vorm van aandelen of anderszins. Zo omvat de opbrengstsoort:

- aandelen in voordelige exploitatiesaldi van bedrijven en regelingen in de overheids-sfeer waarin het waterschap deelneemt;
- dividenden, winstaandelen, rente-aandelen en bonusuitkeringen uit de private sector, zoals de bonus-uitkering van de Nederlandse Waterschapsbank;
- de boekwinst die waterschappen behalen bij de verkoop van aandelen tegen een waarde hoger dan de boekwaarde.

3.2 **Personeelsbaten**

3.2.1 Baten in verband met salarissen en sociale lasten (ongewijzigd)

Deze opbrengstsoort omvat onder andere:

- uitkeringen ingevolge de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet en de Ziektewet;
- uitkeringen bij ongevallen ingevolge de Verhaalswet ongevallen ambtenaren;
- werkgelegenheidssubsidies.

3.2.2 Uitlening van personeel (gewijzigd)

De opbrengstsoort heeft betrekking op de vergoeding die het waterschap ontvangt indien het personeel aan derden beschikbaar stelt.

3.3 **Goederen en diensten aan derden**

3.3.1 Verkoop van grond (gewijzigd)

Deze opbrengstsoort bestaat uit dat deel van de opbrengst uit de verkoop alsmede de eenmalige afkoop van erfpacht van grond en water dat in de exploitatierekening wordt verantwoord.

Wanneer de grond of het water dat wordt verkocht nog een boekwaarde heeft kan sprake zijn van verkoop tegen boekwaarde, van een zogenaamde boekwinst (als het object wordt verkocht tegen een hogere waarde dan waarvoor dit op de balans staat) of van een boekverlies (als het object wordt verkocht tegen een waarde lager dan de boekwaarde). In alle drie gevallen moet de boekwaarde worden verantwoord op de balanspost 'materiële vaste activa'. In geval van boekwinst moet het verschil tussen de totale opbrengst en de boekwaarde ten gunste van de exploitatierekening komen en verantwoord worden op deze opbrengstsoort. In geval van boekverlies moet het verschil tussen de boekwaarde en de opbrengst ten laste van de exploitatierekening komen en worden verantwoord op de kostensoort 'afschrijvingen'.

Indien het object geen boekwaarde heeft moet de totale opbrengst op deze opbrengstsoort in de exploitatierekening worden verantwoord.

3.3.2 Verkoop van duurzame goederen (gewijzigd)

De opbrengstsoort bestaat uit dat deel van de opbrengst uit de verkoop van duurzame goederen dat in de in de exploitatierekening wordt verantwoord. Tot de opbrengstsoort behoort in ieder geval ook de verkoop van computerapparatuur en –programmatuur waarvan aanschaf en uitbestede ontwikkeling niet was geactiveerd. Net zoals bij de vorige opbrengstsoort is aangegeven dient alleen de zogenaamde boekwinst op deze opbrengstsoort te worden verantwoord. Volledigheidshalve wordt vermeld dat de boekwinst die op aandelen en deelnemingen wordt behaald tot opbrengstsoort 'Dividenden en bonusuitkeringen' moet worden gerekend.

3.3.3 Verkoop van overige goederen (gewijzigd)

Tot deze opbrengstsoort behoren de opbrengsten uit de verkoop van goederen en materialen van het waterschap die een economische levensduur korter dan een jaar hebben (met andere woorden, niet duurzaam zijn). Tot deze opbrengstsoort worden bijvoorbeeld gerekend:

- opbrengsten in verband met verkoop van buiten gebruik gestelde gebruiksgoederen en van overtollige materialen;
- opbrengsten in verband met verkoop van gewassen, zoals hakhout, gras en riet;
- opbrengsten in verband met verkoop van de bij afbraak van onroerende goederen vrijgekomen materialen.

3.3.4 Opbrengst uit grond en water (gewijzigd)

Tot de opbrengstsoort behoren de opbrengsten die samenhangen met het gebruik door derden van de gronden en wateren die het waterschap in eigendom heeft. Het gaat in ieder geval om:

- van derden ontvangen huren, pachten en erfpachten voor gebruik van water en gronden (terreinen);
- ontvangen precario–, opstal–, lig–, jacht– en visrechten die met dezelfde eigendommen te maken hebben.

Tot de opbrengstsoort dient niet de eenmalige afkoop van erfpacht te worden gerekend. De opbrengsten die hiermee samenhangen worden onder opbrengstsoort 3.1 verantwoord.

3.3.5 Opbrengst uit overige eigendommen (gewijzigd)

De opbrengstsoort bestaat uit de baten die voortvloeien uit het door derden gebruiken van alle andere eigendommen van het waterschap dan gronden en wateren. Tot de opbrengstsoort behoort in ieder geval:

- verhuur van gebouwen en (dienst)woningen (inclusief eventueel in rekening gebracht verbruik van gas, water, elektriciteit etc.);
- ontvangen huren van roerende goederen, zoals machines, vaar– en werktuigen, auto's, gereedschappen en kantoormachines (inclusief eventueel in rekening gebracht verbruik van brandstoffen).

3.3.6 Diensten voor derden (gewijzigd)

Tot deze opbrengstsoort behoren alle baten van voor derden verrichte werkzaamheden en aan derden geleverde diensten waarbij er een direct verband is tussen de baat en de voor de betaler verrichte prestatie en voorzover deze niet behoren tot de opbrengstsoorten 2.2, 3.1, 3.2 en 3.3. Deze opbrengstsoort omvat onder meer:

- scheepvaartrechten;
- haven–, brug– en sluisgelden;

- leges bij afgifte van vergunningen, rapporten, begrotingen, jaarrekeningen e.d.;
 - baten in verband met teruggave van zegel-, porto-, telefoon-, vervolgings- en incassokosten;
 - vergoeding voor koffie- en theeversprekking en voor andere consumpties;
 - baten ingevolge de uitvoering van bestuursdwang;
 - baten in verband met uitgevoerde onderhoudswerken;
 - betalingen van Rijk, provincie, gemeenten, andere waterschappen, overige publiek-rechtelijke lichamen en particulieren die verband houden met voor deze organisaties uitgevoerde werkzaamheden (zoals de bijdrage die wordt ontvangen voor de zuivering van grensoverschrijdend afvalwater van een ander waterschap);
 - baten in verband met de voor derden uitgevoerde belastingheffing;
 - opbrengsten in verband met voor derden uitgevoerde invorderingsactiviteiten;
 - opbrengsten in verband met voor derden uitgevoerde laboratoriumwerkzaamheden;
 - ontvangen afkoopsommen bij overdracht van werken.
- Tot de opbrengstsoort behoren tevens eventuele boetes, alsmede de eventuele bijkomende kosten van inning.

3.4 Bijdragen van derden

3.4.1 Bijdragen van overheden (gewijzigd)

De 'bijdragen van overheden' omvatten alle bijdragen van andere overheden aan het waterschap waarbij geen rechtstreeks verband is tussen de bijdrage en een door het waterschap verrichte dienst of uitgevoerd werk. Tot overheden worden gerekend: Rijk, provincies, gemeenten, (andere) waterschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen die worden gefinancierd en gecontroleerd door de overheid.

De opbrengstsoort omvat onder meer:

- Rijksbijdragen die in het kader van wettelijke regelingen worden verleend, zoals de Deltawet grote rivieren;
- de uitkering uit het Gemeentefonds voor de wegenbeherende waterschappen;
- subsidies van andere overheden zoals de 'bijdrageregeling onderhoud waterkeringen', die van de provincies wordt ontvangen.

Bepalend voor de indeling van een bijdrage in deze of de volgende opbrengstsoort is de organisatie die het bedrag uitbetaalt. Indien bijvoorbeeld:

- een Rijkssubsidieregeling door NOVEM wordt uitgevoerd en betaald, wordt het bedrag tot de volgende opbrengstsoort gerekend;
- de provincie als uitvoerings- en betalingsloket voor een EU-subsidieregeling fungeert, wordt het bedrag tot deze opbrengstsoort gerekend.

3.4.2 Bijdragen van overigen (gewijzigd)

Deze opbrengstsoort heeft betrekking op alle bijdragen van niet-overheidsorganisaties aan het waterschap waarbij geen rechtstreeks verband is tussen de bijdrage en een door het waterschap voor de betaler verrichte dienst of uitgevoerd werk.

De opbrengstsoort omvat onder meer:

- schadevergoedingen van verzekeringsmaatschappijen en uitkeringen ingevolge wettelijke aansprakelijkheid;
- subsidies die van andere organisaties dan overheden worden ontvangen, zoals de Europese Unie en NOVEM;
- ontvangen boetes bij overtreding van door het waterschap te handhaven wettelijke voorschriften;
- onverplichte bijdragen aan het waterschap, zoals legaten en schenkingen.

3.5 **Waterschapsbelastingen**²

3.5.1 Waterschapsbelastingen opbrengsten (gewijzigd)

De opbrengsten van de belastingen die door het waterschap op grond van de Waterschapswet en de Wet verontreiniging oppervlaktewater kunnen worden geheven inclusief eventuele fiscale boetes en in rekening gebrachte, bijkomende kosten van inning, echter verminderd met de restitutie van belasting bij onrechtmatige inning.

Het gaat met name om opbrengsten van de volgende belastingen:

- omslag gebouwd
- ingezetenenomslag
- omslag ongebouwd
- pachtersomslag
- verontreinigingsheffing.

3.5.2 Kwijtscheldingen (gewijzigd)

De belastingschulden die door het waterschap worden kwijtgescholden.

3.5.3 Oninbaarverklaringen (gewijzigd)

De belastingschulden die door het waterschap oninbaar worden verklaard.

3.6 **Interne verrekeningen**

3.6.1 Onttrekkingen aan voorzieningen (ongewijzigd)

Voor een beschrijving van het begrip 'voorzieningen' wordt verwezen naar bijlage III van deze regeling en naar de omschrijving van de kostensoort 'toevoegingen aan voorzieningen' in deze bijlage.

Deze opbrengstsoort heeft betrekking op de onttrekking van middelen aan voorzieningen.

N.B.

Bijlage III komt overeen met paragraaf 4 van deze notitie; 'deze bijlage' met deze paragraaf.

² Zoals eerder aangegeven gaat het bij de posten 3.5.1 t/m 3.5.3 niet om de formele, nieuwe opbrengstsoorten, maar om de specificatie die in de EMU-kwartaalrapportages moet worden opgenomen

3.6.2 Onttrekkingen aan reserves (ongewijzigd)

Na het opmaken van de jaarrekening eindigt deze in een positief of negatief resultaat.

Ingevolge de AMvB comptabiliteitsvoorschriften dient het dagelijks bestuur bij het aanbieden van de jaarrekening aan het algemeen bestuur een voorstel te voegen voor de bestemming van een positief resultaat c.q. de wijze waarop een negatief resultaat zal worden gedekt.

In geval van een negatief resultaat van de jaarrekening is het niet toegestaan om dit resultaat reeds in de jaarrekening, bijvoorbeeld door onttrekking van middelen aan de algemene reserve, te dekken. De dekking van een negatief resultaat dient buiten de jaarrekening te gebeuren op basis van een afzonderlijk door het algemeen bestuur genomen besluit.

Indien de jaarrekening een positief resultaat oplevert, zijn er hiervoor twee bestemmingen mogelijk. Het resultaat wordt namelijk:

- geheel of gedeeltelijk toegevoegd aan de algemene reserves van het waterschap en/of
- geheel of gedeeltelijk aan één of meer bestemmingsreserves toegevoegd.

Ook deze toevoegingen dienen op basis van een afzonderlijk besluit buiten de jaarrekening te gebeuren.

De algemene reserves hebben geen specifieke bestemming en fungeren als een soort 'weerstandsvormogen' van het waterschap. Indien een waterschap bij de begroting bedragen aan de algemene reserves zou willen onttrekken, bijvoorbeeld om een niet-sluitende begroting in evenwicht te brengen, dan mag deze onttrekking niet als opbrengstsoort in de begroting worden opgenomen, maar moet dit als afzonderlijke post ('sluitregel') van de begroting zichtbaar worden gemaakt. De dekking van een negatief saldo van de jaarrekening door middel van een beroep op de algemene reserves is slechts toegestaan indien dit reeds in de begroting was geraamd. Ook dit dient afzonderlijk, als sluitregel van de jaarrekening, zichtbaar te worden gemaakt.

In tegenstelling tot de algemene reserves hebben de bestemmingsreserves wel een vooraf bepaalde bestemming. Een voorbeeld van een bestemmingsreserve is een reserve die wordt gevormd om een toekomstige investering te kunnen financieren. Onttrekkingen aan bestemmingsreserves moeten als opbrengstsoort in de begroting worden opgenomen.

Naast algemene reserves en bestemmingsreserves maken in sommige gevallen ook 'herwaarderingsreserves' deel van het eigen vermogen van waterschappen uit. Dit is het geval indien een waterschap bij de waardering van bepaalde activa de actuele waarde als waarderingsgrondslag hanteert en de activa op een hoger bedrag waardeert als het geval zou zijn bij toepassing van de historische kostprijs als waarderingsgrondslag. Voor de wijze waarop met herwaarderingsreserves moet worden omgegaan, wordt verwezen naar artikel 11 en 12 van deze regeling. In artikel 11, zesde lid, wordt aangegeven dat verminderingen van de herwaarderingsreserves ten gunste van de exploitatierekening kunnen worden gebracht.

Uit het voorafgaande kan worden geconcludeerd dat de opbrengstsoort 'onttrekkingen aan reserves' betrekking heeft op de opname van bedragen uit de bestemmings- en de herwaarderingsreserves van het waterschap en niet op opnames uit de algemene reserves.

N.B.

Het hierboven genoemde begrip 'deze regeling' is het Ministerieel Besluit comptabiliteitsvoorschriften waterschappen.

3.6.3 Geactiveerde lasten (ongewijzigd)

Indien een waterschap een eigen bijdrage aan investeringen levert, bijvoorbeeld door het inzetten van eigen personeel en machines, dan zal het waterschap de kosten hiervan (de zogenaamde eigen kosten), wanneer deze in de exploitatierekening zijn verantwoord (en dus integraal onderdeel van de exploitatierekening uitmaken), ingevolge het stelsel van lasten en baten moeten activeren en aan de betreffende investering moeten doorberekenen. Tot de eigen kosten worden in dit kader in ieder geval gerekend de lasten van een investering die aan de kostensoorten a en c tot en met f worden toegerekend.

De opbrengstsoort 'geactiveerde lasten' wordt geïntroduceerd om dit activeren mogelijk te maken. De te activeren eigen kosten worden op de betreffende kostensoorten geboekt en op de opbrengstsoort 'geactiveerde lasten'.

N.B.

De hierboven genoemde kostensoorten a en c tot en met f komen overeen met de nieuwe kostensoorten 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2,4 en 2.6.

4 **Balansposten**

Het convenant heeft geen invloed gehad op de specificatie van activa en passiva die op de balans van een waterschap moet worden opgenomen. Deze is als volgt:

Activa

- vaste activa:
 - ? immateriële vaste activa
 - ? materiële vaste activa
 - ? financiële vaste activa
- vlottende activa:
 - ? voorraden
 - ? vorderingen en overlopende activa
 - ? uitzettingen
 - ? liquide middelen.

Passiva

- eigen vermogen:
 - ? algemene reserves
 - ? bestemmingsreserves
 - ? herwaarderingsreserves
- voorzieningen
- langlopende schulden
- kortlopende schulden en overlopende passiva.

Op grond van het convenant zijn diverse definities en subspecificaties van balansposten anders komen te luiden. De huidige toelichting op de verschillende balansposten luidt als volgt.

4.1 **Activa**

4.1.1 Immateriële vaste activa (gewijzigd)

De immateriële vaste activa zijn activa die niet stoffelijk zijn en evenmin als financiële vaste activa kunnen worden aangemerkt. Een andere omschrijving van het begrip is kapitaaluitgaven waar tegenover geen bezittingen staan. Tot de immateriële vaste activa kunnen ondermeer gerekend worden:

- uitgaven in verband met het afsluiten van geldleningen;
- uitgaven in verband met onderzoek en ontwikkeling;
- goodwill (voornamelijk uitgaven in verband met de overname van werken van derden, waarbij een actief zonder waarde overgaat);
- aan derden betaalde afkoopsommen bij overdracht van werken (bijvoorbeeld overdracht van wegen aan gemeenten);
- aan derden verstrekte subsidies en bijdragen (bijvoorbeeld in verband met sanering van lozingen).

De immateriële vaste activa moeten worden onderverdeeld in:

- a Uitgaven afsluiten geldleningen
- b Uitgaven onderzoek en ontwikkeling
- c1 Subsidies en bijdragen aan bedrijven
- c2 Subsidies en bijdragen aan overheden
- c3 Subsidies en bijdragen aan personen
- c4 Subsidies en bijdragen aan overigen
- d1 Afkoopsommen aan bedrijven

- d2 Afkoopsommen aan overheden
- d3 Afkoopsommen aan personen
- d4 Afkoopsommen aan overigen
- e Goodwill
- f Overige immateriële vaste activa

Indien bij de overdracht van onroerende zaken naast de overnamesom nog andere bijdragen worden betaald, dienen deze andere bijdragen, als zij apart kunnen worden verantwoord, op één van de posten 'subsidies en bijdragen' te worden geboekt. Een voorbeeld is de bij grondoverdracht betaalde schadevergoeding voor bijvoorbeeld oogstverlies.

4.1.2 Materiële vaste activa (ongewijzigd)

Materiële vaste activa zijn kapitaaluitgaven waar tegenover bezittingen staan die niet als financiële vaste activa kunnen worden aangemerkt. Tot de materiële vaste activa behoren onder andere:

- gronden;
- vervoermiddelen en werktuigen;
- overige duurzame bedrijfsmiddelen;
- kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen;
- waterkeringen;
- watergangen, kunstwerken en gemalen die ten behoeve van het waterkwantiteitsbeheer worden ingezet;
- zuiveringstechnische werken;
- wegen;
- vaarwegen en havens.

Ook de zogenaamde onderhanden werken van het waterschap, dat wil zeggen de werken waarvan de bouw op balansdatum reeds begonnen is maar die nog niet in exploitatie zijn genomen, behoren tot de balanspost 'materiële vaste activa'.

Indien een waterschap wat betreft de materiële vaste activa zogenaamde financiële leasecontracten heeft afgesloten, moet de waarde van deze contracten eveneens tot deze balanspost worden gerekend (voor een toelichting op het begrip 'financiële leasecontracten' wordt verwezen naar paragraaf 8.4.3 van de toelichting op deze regeling).

N.B.

Hierboven wordt verwezen naar 'paragraaf 8.4.3 van de toelichting op deze regeling'. Dit is een onderdeel van het Ministerieel Besluit comptabiliteitsvoorschriften waterschappen. Voorzover in paragraaf 8.4.3 van het besluit een nadere toelichting op materiële vaste activa is opgenomen is dit gedeelte hieronder opgenomen.

Ter verduidelijking worden hieronder de begrippen financiële en operationele leasing toegelicht.

Financiële leasing is de vorm van financiering waarbij:

- de leasemaatschappij (de 'lessor') een roerend of onroerend bedrijfsmiddel in eigendom verwerft en dit afstaat aan de gebruiker (de 'lessee') voor een periode ten hoogste gelijk aan de economische levensduur van dit goed, waartegenover de lessee zich verplicht de aankoopsom vermeerderd met kosten en winst aan de lessor te betalen;
- de overeenkomst van gebruik onopzegbaar is, zodat de lessee het economisch risico (waardeveranderingsrisico) draagt;
- de lessee het goed in zijn balans activeert onder gelijktijdige vermelding van de desbetreffende schuld;
- de lessee na afloop van de overeenkomst het goed kan teruggeven aan de lessor, respectievelijk dit kan kopen tegen een vooraf in de overeenkomst bepaald gering bedrag of de lease op nader overeen te komen voorwaarden kan continueren.

Operationele leasing is de vorm van dienstverlening waarbij:

- de leasemaatschappij een roerend of onroerend bedrijfsmiddel koopt en afstaat aan de gebruiker voor een periode korter, dan wel ten hoogste gelijk aan de economische levensduur van dit goed, waartegenover de lessee zich verplicht tot betaling aan de lessor van een periodieke vergoeding;
- het economisch risico van het goed (waardeveranderingsrisico) ten laste komt van de lessor, hetzij omdat de overeenkomst van de zijde van de lessee opzegbaar is, hetzij omdat de duur van de overeenkomst korter is dan de economische levensduur van het goed;
- de lessor het goed in zijn balans activeert;
- de lessee na afloop van de overeenkomst het goed aan de lessor dient terug te geven, tenzij hij het koopt op grond van een hem verleende koopoptie voor een reëel, substantieel bedrag.

De materiële vaste activa moeten worden onderverdeeld in:

Werken in exploitatie

- a Gronden
- b Vervoermiddelen en werktuigen
- c Overige bedrijfsmiddelen
- d Kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen
- e Waterkeringen
- f Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en –gemalen
- g Zuiveringstechnische werken; bij voorkeur gesplitst in:
 - transportsystemen
 - zuiveringinstallaties
 - slibverwerkingsinstallaties
- h Wegen
- i Vaarwegen en havens
- j Overige materiële vaste activa

Onderhanden werken

- a Gronden
- b Vervoermiddelen en werktuigen
- c Overige bedrijfsmiddelen
- d Kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen
- e Waterkeringen
- f Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en –gemalen

g Zuiveringstechnische werken; bij voorkeur gesplitst in:

- transportsystemen
- zuiveringinstallaties
- slibverwerkingsinstallaties

h Wegen

i Vaarwegen en havens

j Overige materiële vaste activa

Wat betref de post 'gronden' (a) moet worden opgemerkt dat bij veel transacties van objecten een all-in-prijs wordt betaald waarin ook grond is begrepen. Indien bij een dergelijke transactie de grondverkoop apart kan worden verantwoord dient dit te gebeuren. In gevallen waarin geen specificatie in object-grond kan worden gemaakt dient de 'zwaar-tepuntsbenadering' te worden toegepast. Dit wil zeggen dat verantwoording moet plaatsvinden op de post met de hoogste waarde.

4.1.3 Financiële vaste activa (gewijzigd)

Tot de financiële vaste activa van een waterschap behoren de aan derden beschikbaar gestelde financiële middelen met een looptijd van één jaar en langer. Het gaat met name om:

- de aan derden verstrekte, langlopende geldleningen, dat wil zeggen leningen met een looptijd van één jaar of langer;
- de langlopende deelnemingen van het waterschap, dat wil zeggen deelnemingen met een looptijd van één jaar of langer (waaronder de aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank N.V.).

De financiële vaste activa moeten als volgt worden gespecificeerd:

a Aandelen en deelnemingen

b Obligaties

c Verstrekte vaste leningen aan ambtenaren

d Verstrekte vaste leningen aan overheden

e Verstrekte vaste leningen aan overigen

f Overige vorderingen

Tot het onder d genoemde begrip overheden moeten worden gerekend: Rijk, provincies, gemeenten, (andere) waterschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen die worden gefinancierd en gecontroleerd door de overheid.

4.1.4 Voorraden (ongewijzigd)

Tot de balanspost voorraden van het waterschap behoren ondermeer:

- emballage;
- grond- en hulpstoffen;
- gereed product en handelsgoederen;
- vooruitbetalingen op voorraden.

4.1.5 Vorderingen en overlopende activa (gewijzigd)

Tot de op de balans op te nemen post 'vorderingen en overlopende activa' worden gerekend de vorderingen van het waterschap op en beschikbaar gestelde financiële middelen aan derden met een looptijd korter dan één jaar.

Tot de post behoren:

- de vorderingen van het waterschap op belastingdebiteuren;
- de overige vorderingen van het waterschap op debiteuren, voor zover niet gerekend tot de financiële vaste activa;
- aan derden verstrekte geldleningen, voor zover geen financiële vaste activa;
- overlopende activa.

De balanspost 'vorderingen en overlopende activa' moet worden onderverdeeld in:

- a Verstrekte kortlopende leningen
- b Vorderingen op overheden
- c Vorderingen op overige debiteuren
- d Overlopende activa

Tot de onder a bedoelde kortlopende leningen behoren niet de rekening–couranttegoeden. Deze behoren tot de liquide middelen.

Wanneer de comptabiliteitsvoorschriften formeel zullen worden gewijzigd zal worden opgenomen dat de specificatie naar 'de mate van opeisbaarheid' een verplicht onderdeel van de toelichting op deze balanspost gaat vormen. Dit betekent dat in de toelichting onderscheid moet worden gemaakt in:

- vorderingen die op balansdatum direct opeisbaar zijn;
- vorderingen die op balansdatum niet direct opeisbaar zijn.

4.1.6 Uitzettingen (gewijzigd)

Tot de uitzettingen behoren de 'tijdelijke' beleggingen van het waterschap voor zover deze niet tot de financiële vaste activa zijn gerekend en derhalve een looptijd korter dan één jaar hebben. Voorbeelden zijn aandelen, certificaten van aandelen, overige effecten en andere vormen van kortlopende deelneming van het waterschap. (tot op heden werd deze post 'effecten' genoemd; de huidige naam is gekozen omdat deze naam beter aansluit op de terminologie die in de Wet Fido wordt gehanteerd)

De post 'Uitzettingen' moet worden onderscheiden in:

- uitzettingen bij bedrijven;
- overige uitzettingen.

4.1.7 Liquide middelen (ongewijzigd)

Tot de liquide middelen van het waterschap worden gerekend:

- kasmiddelen;
- cheques;
- tegoeden op bank– en girorekeningen (waaronder de rekening courant–tegoeden).

4.2 **Passiva**

4.2.1 Algemene reserves (ongewijzigd)

De algemene reserves van het waterschap fungeren als een soort algemeen weerstandsvermogen van het waterschap en hebben geen specifieke bestemming. De algemene reserves dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen en om een niet–sluitende begroting in evenwicht te kunnen brengen.

Het bij sommige waterschappen aanwezige 'eigen kapitaal' maakt onderdeel uit van de balanspost 'algemene reserves'.

4.2.2 Bestemmingsreserves (ongewijzigd)

De bestemmingsreserves zijn afgezonderde delen van het eigen vermogen die, in tegenstelling tot de algemene reserves, een vooraf bepaalde bestemming hebben.

4.2.3 Herwaarderingsreserves (ongewijzigd)

Ook tot het eigen vermogen behoren de eventueel aanwezige herwaarderingsreserves, die op de balans moeten zijn opgenomen indien waterschappen voor de waardering van de materiële vaste activa, de financiële vaste activa en de voorraden uitgaan van de grondslag van de actuele waarde en de waardering plaatsvindt tegen een hoger bedrag dan tegen de waarde op basis van de historische kostprijs.

4.2.4 Voorzieningen (ongewijzigd)

De op de balans op te nemen voorzieningen zijn middelen die gevormd worden ten einde:

- een gelijkmatige verdeling over een aantal begrotingsjaren tot stand te kunnen brengen van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar waarvan het maken zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of een daaraan voorafgaand begrotingsjaar;
- verplichtingen en verliezen op te vangen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten op te vangen.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat voorzieningen een specifieke bestemming hebben, waarvan de omvang op voorhand redelijkerwijs is in te schatten.

4.2.5 Langlopende schulden (gewijzigd)

Onder langlopende schulden verstaan we de schulden van het waterschap met een looptijd van één jaar of langer. Hiertoe behoren:

- de langlopende geldleningen;
- obligatieleningen met een looptijd van één jaar of langer;
- de langlopende leaseverplichtingen die door het waterschap zijn aangegaan;
- de bij het waterschap gestorte, langlopende waarborgsommen.

Een lening/verplichting die eenmaal tot de balanspost 'langlopende schulden' is gerekend, blijft deel van deze balanspost uitmaken, ook al wordt de restantlooptijd op een gegeven moment korter dan één jaar.

Opgemerkt zij dat de hierboven genoemde leaseverplichtingen alleen betrekking hebben op de zogenaamde 'financiële leasecontracten' die door het waterschap zijn aangegaan (voor een toelichting op het begrip financiële lease wordt verwezen naar paragraaf 8.4.3 van de toelichting op deze regeling).

N.B.

Hierboven wordt verwezen naar 'paragraaf 8.4.3 van de toelichting op deze regeling'. Dit is een onderdeel van het Ministerieel Besluit comptabiliteitsvoorschriften waterschappen. Voorzover in paragraaf 8.4.3 van het besluit een nadere toelichting op een onderdeel van de omschrijving van de langlopende schulden is opgenomen is dit gedeelte hierboven bij de balanspost 'Materiële vaste activa' opgenomen.

De langlopende schulden moeten worden onderverdeeld in:

- a1 Obligatieleningen van andere overheden
- a2 Obligatieleningen van overigen
- b1 Andere geldleningen van andere overheden
- b2 Andere geldleningen van overigen
- c Derivaten op langlopende schulden
- d Langlopende financiële leaseverplichtingen
- e Bij het waterschap gestorte waarborgsommen

4.2.6 Kortlopende schulden en overlopende passiva (gewijzigd)

Tot de kortlopende schulden worden de vorderingen van derden op het waterschap gerekend met een looptijd korter dan één jaar. Tot de balanspost 'kortlopende schulden en overlopende passiva' behoren derhalve onder meer:

- kortlopende geldleningen (waaronder kasgeldleningen);
- negatieve bank- en girosaldi (waaronder rekening-courantsaldi);
- schulden aan leveranciers;
- schulden in verband met te betalen belastingen, sociale premies en pensioenpremie's;
- overlopende passiva.

De post 'kortlopende schulden en overlopende passiva' moet worden onderverdeeld in:

- a1 Kortlopende geldleningen
- a2 Derivaten op kortlopende geldleningen
- b Schulden aan leveranciers
- c Schulden te betalen belastingen, sociale en pensioenpremie's
- d Negatieve bank- en girosaldi (waaronder rekening-courant)
- e Overige kortlopende schulden en overlopende passiva

5 **Mutaties balansposten**

Met de huidige specificaties van de mutaties van de balansposten uit de comptabiliteitsvoorschriften (met name die voor de verschillende verplichte bijlagen van de begroting en jaarrekening gelden) kan vrijwel alle informatie ten behoeve van de EMU-verplichting kwartaalrapportages worden opgeleverd. Alleen met betrekking tot de mutaties van de reserves en voorzieningen is één en ander toegevoegd; wat betreft de mutaties van de overige balansposten behoeven de voorschriften geen wijziging.

5.1 **Mutaties reserves en voorzieningen**

Wat betreft de te specificeren mutaties van de reserves en voorzieningen geeft bijlage 3 van het convenant aan dat bij de externe vermeerderingen en externe verminderingen moet worden vermeld wat de aard van deze mutatie is.

De mutaties van de reserves en voorzieningen zijn ook de enige mutaties die op dit moment in de comptabiliteitsvoorschriften nader worden verduidelijkt. Volledigheidshalve is deze nadere verduidelijking hieronder opgenomen.

Met interne vermeerderingen/verminderingen worden de administratieve overboekingen van of naar de exploitatierekening of tussen reserves en/of voorzieningen onderling of naar de balanspost vaste activa bedoeld.

Met externe vermeerderingen/verminderingen worden bedoeld de betalingen rechtstreeks aan en de ontvangsten rechtstreeks van derden.

In paragraaf 8.4.8 van deze toelichting is vermeld dat de onttrekking van bedragen aan reserves slechts plaats mag vinden via de exploitatierekening of één van de tot de vaste activa behorende balansposten. In het geval van reserves kunnen derhalve geen externe verminderingen op de staat voorkomen.

N.B.

Hierboven wordt verwezen naar 'paragraaf 8.4.8 van de toelichting op deze regeling'. Dit is een onderdeel van het Ministerieel Besluit comptabiliteitsvoorschriften waterschappen.

Bijlage: definities van de opbrengstsoorten binnen de opbrengstsoortgroep Waterschapsbelastingen

Opbrengst omslag gebouwd (gewijzigd)

De opbrengstsoort heeft betrekking op de opbrengst van de belasting die door het waterschap op grond van artikel 116, letter c van de Waterschapswet kan worden geheven inclusief eventuele fiscale boetes en in rekening gebrachte, bijkomende kosten van inning, echter vermindert met de restitutie van belasting bij onrechtmatige inning.

Opbrengst ingezetenenomslag (gewijzigd)

De opbrengstsoort heeft betrekking op de opbrengst van de belasting die door het waterschap op grond van artikel 116, letter d van de Waterschapswet kan worden geheven inclusief eventuele fiscale boetes en in rekening gebrachte, bijkomende kosten van inning, echter vermindert met de restitutie van belasting bij onrechtmatige inning.

Opbrengst omslag ongebouwd (gewijzigd)

De opbrengstsoort heeft betrekking op de opbrengst van de belasting die door het waterschap op grond van artikel 116, letter a van de Waterschapswet kan worden geheven inclusief eventuele fiscale boetes en in rekening gebrachte, bijkomende kosten van inning, maar vermindert met de restitutie van belasting bij onrechtmatige inning.

Opbrengst pachtersomslag (gewijzigd)

De opbrengstsoort heeft betrekking op de opbrengst van de belasting die door het waterschap op grond van artikel 116, letter b van de Waterschapswet kan worden geheven inclusief eventuele fiscale boetes en in rekening gebrachte, bijkomende kosten van inning, maar vermindert met de restitutie van belasting bij onrechtmatige inning.

Opbrengst verontreinigingsheffing bedrijven (gewijzigd)

De opbrengstsoort heeft betrekking op de opbrengst van de belasting die door het waterschap op grond van artikel 17, lid 1 van de Wet verontreinigingsheffing oppervlaktewateren kan worden geheven en voorzover deze betrekking heeft op afvalwater van bedrijven. De opbrengstsoort omvat ook eventuele fiscale boetes en in rekening gebrachte, bijkomende kosten van inning. Indien restitutie van belasting wordt gegeven bij onrechtmatige inning moet de opbrengstsoort met het betreffende bedrag worden vermindert.

Opbrengst verontreinigingsheffing huishoudens (gewijzigd)

De opbrengstsoort heeft betrekking op de opbrengst van de belasting die door het waterschap op grond van artikel 17, lid 1 van de Wet verontreinigingsheffing oppervlaktewateren kan worden geheven en voorzover deze betrekking heeft op huishoudelijke vervuilers. De opbrengstsoort omvat ook eventuele fiscale boetes en in rekening gebrachte, bijkomende kosten van inning. Indien restitutie van belasting wordt gegeven bij onrechtmatige inning moet de opbrengstsoort met het betreffende bedrag worden vermindert.